

ЗАКОН
ЗА ЗАКРИЛА НА ЛИЦА, КОИТО ПОДАВАТ СИГНАЛИ ЗА
НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И НА
ВЪТРЕШНОТО ПРАВО

ГЛАВА ПЪРВА
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Предмет

Чл. 1. (1) Този закон урежда закрилата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Европейския съюз (Съюза) и вътрешното право, както и начините за подаване и общите правила за обработване на тези сигнали.

(2) При условията на този закон закрилата се прилага и за лица, свързани с лицата, които подават сигнали.

(3) Закрилата по този закон може да се предоставя заедно и с други мерки за закрила на лицата, предвидени в закон.

Цел

Чл. 2. Целта на закона е да осигури закрила на лицата, които подават сигнали, и лицата, свързани с тях, и да се ограничат нарушенията на правото в областите, включени в материалния обхват на закона.

Материален обхват на сигналите

Чл. 3. (1) Закрилата по този закон се предоставя на лице, подало сигнал за нарушения на правото на Съюза или вътрешното право в някоя от следните области:

1. обществените поръчки;
2. финансовите услуги, продукти и пазари и предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма;
3. безопасност на продуктите и съответствие;
4. безопасност на транспорта;
5. опазване на околната среда;
6. радиационна защита и ядрена безопасност;
7. безопасност на храните и фуражите, здраве на животните и хуманно отношение към тях;
8. общественото здраве;

9. защитата на потребителите;
10. защитата на неприкосновеността на личния живот и личните данни и сигурност на мрежите и информационните системи;
11. финансовите интереси на Европейския съюз;
12. вътрешния пазар, включително нарушения на правилата на Европейския съюз за конкуренцията, държавната помощ и корпоративното данъчно облагане.

(2) Закрилата по този закон се предоставя и на лице, подало сигнал за нарушение на правото на Съюза или на вътрешното право в области, извън тези по ал. 1.

(3) Подаването на сигнал съобразно условията на този закон не е злоупотреба с доверието, нито уронване на доброто име или престижа на лицето, срещу което е подаден, нито представлява нарушение на поето задължение за поверителност, освен в случаите, когато подателят на сигнала умишлено съобщи невярна информация.

Изключения от материалния обхват

Чл. 4. Този закон не се прилага за сигнали:

1. в областта на защитата на класифицирана информация;
2. свързани с наказателното производство;
3. с предмет, относим към професионалната тайна в юридическата или в медицинската професия;
4. с предмет, относим към тайната на съдебното съвещание;
5. за правилата за възлагане на обществени поръчки по част Четвърта от Закона за обществените поръчки, освен ако са обхванати от съответните актове на Съюза.

Лица, на които се предоставя закрила

Чл. 5 (1) Закрилата по този закон се предоставя на физическо лице, което подава сигнал за нарушение, станало му известно в качеството му на:

1. работник или служител, държавен служител или друго лице, което полага зависим труд, независимо от характера на работата, от начина на заплащането и от източника на финансирането;
2. лице, което извършва възмездна трудова дейност без трудово правоотношение или упражнява свободна професия;
3. доброволец, обучаващ се или стажант;
4. кандидат за работа, участвал в конкурс или в друга форма на подбор за постъпване на работа и получил в това си качество информация за нарушение;

5. акционер или съдружник в търговско дружество, член на управителен или надзорен орган, или контролър на юридическо лице, неперсонифицирано образувание, държавно или общинско предприятие или на тяхно поделение.

(2) Закрилата по този закон се предоставя и на всяко друго физическо лице, което подава сигнал за нарушение, станало му известно във връзка с професионалната или икономическата му дейност.

(3) Закрилата се предоставя и в случаите, когато сигналът за нарушението се подава до 1 година след отпадане на качеството по ал. 1 или 2.

(4) Закрилата по този закон може да се предоставя и на лице, свързано с лицето, което подава сигнала, когато правата или интересите му са засегнати поради подаването на сигнала.

Условия за предоставяне на закрила

Чл. 6. (1) Закрилата се предоставя, когато лицето, което подава сигнала, има основателно предположение, че информацията, която се съдържа в него е вярна, относима е към нарушение от областите по чл. 3 и сигналът е подаден по някой от способите, предвидени в този закон.

(2) Закрилата по този закон не се предоставя, когато информацията, която се съдържа в сигнала, е публично достъпна.

Недействителност на отказ от права и мерки за закрила

Чл. 7. Отказът от права и мерки за закрила, предвидени в този закон, е недействителен, независимо от формата и акта, в които е направен.

ГЛАВА ВТОРА

ПОДАВАНЕ И ОБРАБОТВАНЕ НА СИГНАЛИ ЗА НАРУШЕНИЯ

РАЗДЕЛ I

ОБЩИ ПРАВИЛА

Подаване на сигнал

Чл. 8. (1) Подаване на сигнал е предоставяне на информация за нарушение, което е извършено или има основателно предположение, че може да бъде извършено, както и за опитите за прикриване на нарушение, в организацията, в която е или е било наето лицето, подаващо сигнала или в друга организация, с която то е или е било свързано във връзка с професионалната си дейност.

(2) Способите за подаване на сигнал са:

1. вътрешно подаване;
2. външно подаване;
3. публично оповестяване.

(3) Вътрешно подаване на сигнал е предоставяне на информацията по реда, предвиден от задължените по този закон субекти.

(4) Външно подаване на сигнал е предоставяне на информацията на компетентни органи (**вариант 2 - компетентния по този закон орган, като законът следва да укаже кой е този орган и това да се отрази в текста на целия закон**).

(5) Публично оповестяване е публично предоставяне на информацията.

Форма на сигнала

Чл. 9. (1) Сигналът за нарушение може да се подаде устно или писмено.

(2) Устното подаване на сигнал се осъществява:

1. по телефона или по друга система за предаване на гласови съобщения;
2. лична среща с лице, на което е възложено приемане или обработване на сигнали, когато лицето, което подава сигнала, поиска това. В този случай, срещата се провежда в разумен срок.

(3) Писменото подаване на сигнал може да се осъществи и по електронна поща или по друг електронен път.

Запазване на тайната на самоличността на лицето, което подава сигнал

Чл. 10. (1) Запазването на тайната на самоличността на лицето, което подава сигнал, се осъществява чрез заместването на личните му данни с идентификационен номер.

(2) Идентификационният номер се дава от лицето, което приема сигнала, незабавно след приемането му и е уникален.

(3) Приемането и обработването на сигнала се осъществява по идентификационния номер, а не по личните данни на лицето, което е подало сигнала.

Задължение за поверителност

Чл. 11. (1) Задълженият субект и лицата, упълномощени от него да получават или да предприемат последващи действия по сигнала, са длъжни да предприемат всички мерки за запазване в тайна на самоличността на лицето, подало сигнала, както и на всяка друга информация, от която пряко или косвено може да се узнае неговата самоличност.

(2) Разкриването на самоличността или информацията по ал. 1 се допуска само при изричното съгласие на лицето, подало сигнала.

(3) Разкриването на самоличността или информацията по ал. 1 се допуска и когато това е необходимо и пропорционално задължение, наложено от правото на Съюза или вътрешното право за целите на разследване от компетентните български органи или на съдебно производство, включително за гарантирането на правото на защита на това лице.

(4) В случаите по ал. 3, преди разкриването на самоличността или информацията по ал. 1, задълженият субект или **компетентните органи (вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган)** уведомява лицето, подало сигнала, за необходимостта от разкриването им. Уведомлението е писмено и се мотивира. Лицето, подало сигнала, не се уведомява, когато с това се застрашава разследването или съдебното производство.

(5) Когато сигналът съдържа информация, която включва и търговска тайна задължените лица и компетентните органи (**вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган**) не може да използват или разкриват тази тайна за цели, които надхвърлят необходимото за предприемане на съответни последващи действия по подадения сигнал.

Обработване на лични данни

Чл. 12. (1) Всяко обработване на лични данни, извършено по силата на този закон, включително обмен или предаване на лични данни от компетентните органи, се извършва в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ, L 119/1 от 4 май 2016 г.) или с глава осма от Закона за защита на личните данни.

(2) Не се допуска събиране и обработване на лични данни, които явно не са от значение за разглеждането на конкретен сигнал, а ако бъдат случайно събрани, се изтриват или унищожават без ненужно забавяне. Изтриването и унищожаването се документират.

Документиране на устни сигнали

Чл. 13. (1) Когато сигналът се подава по телефон или друга система за гласови съобщения, която позволява записване, както и когато се подава чрез лична среща, документирането му се извършва със съгласието на лицето, което го подава, по един от следните начини:

1. чрез запис на разговора на траен и позволяващ извличане носител;
2. чрез съставяне на писмен протокол, в който разговорът се възпроизвежда пълно и точно.

(2) Когато сигналят се подава по телефон или друга система за гласови съобщения, която не позволява записване, документирането му се извършва чрез съставяне на писмен протокол.

(3) Протоколът по ал. 1 или 2 се съставя от лицето, на което е възложено приемането на сигнала. Протоколът се предоставя на лицето, подало сигнала, което удостоверява с подписа си, че информацията е отразена точно. При необходимост от поправка или допълване на съдържанието на протокола, те се отразяват от лицето, съставило протокола, преди подписването му от лицето, подало сигнала.

Регистър на сигналите

Чл. 14. (1) За подадените сигнали се води регистър.

(2) Съдържанието на регистъра се води при спазване на задължението за поверителност и включва информация:

1. за лицето, което е приело сигнала;
2. за датата на подаване на сигнала;
3. за идентификационния номер на лицето, което е подало сигнала;
4. за засегнатото лице, ако такава се съдържа в сигнала;
5. за обобщени данни за твърдяното нарушение, като място и период на извършване на нарушението, описание на деянието и други обстоятелства, при които е било извършено;
6. за връзката на подадения сигнал с други сигнали, след установяването ѝ в процеса на обработване на сигнала;
7. която е предоставена като обратна връзка на лицето, подало сигнала и датата на предоставянето ѝ;
8. за предприетите последващи действия;
9. за резултатите от проверката по сигнала;
10. за периода на съхраняване на сигнала.

(3) В отделна секция на регистъра се отразява информация и за предварителните консултации във връзка с подаването на сигнала.

(4) Редът за воденето на регистъра се определя с акт на задължения субект, съответно на компетентните органи (**вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган**).

Изпращане на сигнал на компетентен орган

Чл. 15. (1) Когато задълженият субект или органът, който е приел външно подаден сигнал, не е компетентен да установи нарушението, той е длъжен незабавно да препрати сигнала на компетентния за разглеждането му орган, при спазване на задължението за поверителност и да уведоми лицето, подало сигнала, за препращането.

(2) В случаите по ал. 1, задълженият субект или органът, който е приел сигнала, е длъжен да запази самоличността на подателя на сигнала, като прилага чл. 10, ал. 3.

(3) Когато за започване на проверка по сигнала е предвиден срок, той се счита за спазен, ако подаването на сигнала до задължения субект или органа, който го е приел, е извършено в този срок.

Съхранение на сигналите

Чл. 16. (1) При приемането и обработването на сигнала се използват технически средства, които осигуряват непроменима информация за авторството, съдържанието и датата на създаване на съответните записи.

(2) Сигналите се съхраняват за срок 5 години от приключване на производството за установяване на нарушението, за което е подаден сигнала, освен когато за съхранението на тази информация е предвиден друг срок.

Задължение за предоставяне на информация

Чл. 17. (1) Задълженият субект и компетентните органи (**вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган**) публикуват на официалната си интернет страницата в отделна секция информация за:

1. условията, при които се предоставя закрила на лице, подало сигнал;
2. телефонен номер за информация и за подаването на сигнал, като се посочва и дали телефонните разговори се записват;
3. електронен или друг адрес, на който може да се подаде сигнал;
4. правилата за подаване и обработване на сигналите;
5. начина, по който може да се поиска от лицето, подало сигнала, да уточни представената информация или да я допълни;
6. срока за предоставяне на обратна информация на лицето, подало сигнала и съдържанието на тази информация;
7. режима на поверителност, приложим за сигналите, и по-специално информацията във връзка с обработването на лични данни в съответствие с приложимото право на Съюза и вътрешното право;
8. естеството на последващите действия, които се предприемат във връзка със сигналите;

9. правни средства за закрила, основанията и реда за прилагането ѝ;

10. условията, при които лицата, подаващи сигнали, са защитени от реализация на отговорност при нарушаване на поверителността във връзка с информацията, на която се основава сигнала.

(2) Задълженият субект публикува и информация за компетентните органи (**вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган**) за външно подаване на сигнали.

(3) В случаите, когато задълженият субект не поддържа официална интернет страница, той публикува информацията по ал. 1 и 2 по друг общодостъпен начин.

Задължение за събиране на статистическа информация

Чл. 18. (1) Задължените субекти са длъжни два пъти годишно, до 31 юли, съответно до 31 януари, да изпратят на компетентния орган обобщена информация за броя на:

1. извършени предварителни консултации във връзка с подаването на сигнал;

2. приети сигнали и последващите действия, предприети във връзка с тях;

3. прекратените проверки и основанията за прекратяването;

4. ако има установени финансови нарушения - оценка на щетата и размера на възстановените финансови средства във връзка с тях.

(2) Компетентният орган обобщава информацията и я публикува в машинно-четим формат на официалната си интернет страницата в отделна рубрика в срок до един месец от получаването.

(3) Компетентният орган до 28 февруари на всяка календарна година публикува в машинно-четим формат и обобщена информация за предходната година.

РАЗДЕЛ II

ВЪТРЕШНО ПОДАВАНЕ НА СИГНАЛИ

Задължени субекти

Чл. 19. (1) Задължени да осигурят ред за вътрешното подаване на сигнали за нарушения, свързани с дейността им, са:

1. държавни органи, органи на местното самоуправление, други публичноправни субекти, както и публични предприятия;

2. частноправни субекти, в които са наети най-малко 50 работници или служители;

3. частноправни субекти, които са включени в обхвата на актове, които регулират финансови услуги, продукти и пазари, предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

4. частноправни субекти, които са част от група предприятия и в които са наети под 50 работници и служители.

(2) Частноправните субекти, в които са наети под 50 работници и служители, могат да създадат ред за вътрешно подаване на сигнали.

Съвместно приемане и обработване

Чл. 20. Задължените частноправни субекти, които имат наети от 50 до 249 лица, общините или органите на местно самоуправление могат да създадат ред за съвместно приемане, обработване и извършване на проверка на вътрешно подадени сигнали при спазване на изискванията за поверителност, за предоставянето на обратна информация на лицето, подало сигнал и за предприемането на мерки при установяване на нарушението, за което е подаден сигнал.

Лица, които могат да подават сигнали

Чл. 21. (1) Вътрешно се подава сигнал от лице по чл. 5, ал. 1, което е или е било в правоотношение със задължения субект.

(2) Вътрешно може да се подаде сигнал и от лице, което не е в правоотношение със задължения субект, но във връзка с професионалната или икономическата му дейност му е станала известна информация за нарушение, свързано с дейността на задълженото лице.

Изисквания за приемането и обработването на вътрешно подадени сигнали и за последващите действия

Чл. 22. (1) Правилата за вътрешното подаване на сигнали и последващите действия по тях се определят от задължения субект и съдържат:

1. способите и редът за подаването на сигналите;
2. срок за потвърждение за получаването на сигналите не по-дълъг от 3 работни дни след получаването им и за определяне на съдържанието на потвърждението;
3. лицето или вътрешното организационно звено, на което се възлага задължението да получава сигналите и да предоставя обратна информация по тях;
4. лицата или вътрешното организационно звено, които обработват сигналите, както и редът за обработването им;

5. изисквания за лицата по т. 3 и 4, които да гарантират тяхната безпристрастност и ред за разглеждане на исканията за отвод;

6. конкретните последващи действия от компетентността на задължения субект, които следва да се извършат по получени сигнали;

7. редът за предоставяне на обратна информация на лицето, подало сигнала;

8. срок за предоставяне на обратна информация - не по-дълъг от три месеца от получаването на сигнала;

9. редът за предоставяне на информация за външно подаване на сигнали към компетентните органи (**вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган**), както и към институциите, органите, службите или агенциите на Съюза.

(2) Правилата по ал. 1 съдържат и мерки за:

1. неразкриването на самоличността на лицето, подало сигнала и на засегнатото лице;

2. неразгласяването на фактите и данните, които са станали известни на лицата по ал. 1, т. 3 и 4 във връзка с разглеждането на сигнала;

3. опазване на писмените документи, приложени към сигнала, от нерегламентиран достъп на трети лица.

(3) Правилата се актуализират най-малко един път на всеки три години.

Лица, на които се възлага задължение за получаване и обработване на вътрешно подадени сигнали

Чл. 23. (1) Лицето, на което се възлага задължението за приемане и за обработване на сигналите може да е от или извън организационната структура на задължения субект.

(2) Задължението за получаване и обработване на сигнали може да се възлага на лице извън организационната структура на задължения субект, което предоставя услуга по или платформа за подаване и обработка на сигнали.

(3) Договорът за възлагане на задължението на лице извън организационната структура на задължения субект съдържа правила и гаранции за изпълнение на изискванията по **чл. 22 (изисквания за приемането и обработването на сигналите)**.

(4) Лицата по ал. 1 са длъжни да подадат обратна информация на лицето, подало сигнала, а при необходимост имат право да поискат от него допълнителна информация от значение за обработването на сигнала.

(5) На лицата по ал. 1 се провежда обучение за приемането и обработването на сигналите, правилата за защита на личните данни и за последващи действия във връзка със сигнала.

(6) Информацията, придобита от лицата по ал. 1 във връзка с изпълнението на задължението за приемане и обработване на сигналите е професионална тайна, която се използва единствено за целите и при изпълнение на служебните задължения. Тази информация не може да се разгласява или предоставя на други лица или органи освен при условията, предвидени в този закон.

РАЗДЕЛ III ВЪНШНО ПОДАВАНЕ НА СИГНАЛИ

Компетентен орган за външно подаване на сигнали

Чл. 24. Компетентен орган за приемане на външно подадени сигнали и предоставяне на обратна информация е – **в случай, че се избере вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган)**

Лица, които могат да подават сигнал

Чл. 25. Всяко лице може да подаде външно сигнал за нарушение без значение дали за същото нарушение преди това е подаден вътрешно сигнал от същото или друго лице.

Изисквания за приемането и обработването на външно подадени сигнали

Чл. 26. (1) Правилата за външно подаване на сигнали и последващите действия по тях се определят от компетентните органи (**вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган**) и съдържат:

1. способите и редът за подаването на сигналите;
2. лицето или вътрешното организационно звено, на което се възлага задължението да получава сигналите и да предоставя обратна информация по тях;
3. лицата или вътрешното организационно звено, които обработват сигналите, както и редът за обработването им;
4. изисквания за лицата по т. 3 и 4, които да гарантират тяхната непристрастност и ред за разглеждане на исканията за отвод;
5. редът за предоставяне на обратна информация на лицето, подало сигнала;

6. редът за предоставяне на информация за външно подаване на сигнали към институциите, органите, службите или агенциите на Съюза;

7. мерки за неразкриването на самоличността на лицето, подало сигнала и на засегнатото лице;

8. мерки за неразгласяването на фактите и данните, които са станали известни на лицата по ал. 1, т. 3 и 4 във връзка с разглеждането на сигнала;

9. мерки за опазване на писмените документи, приложени към сигнала, от нерегламентиран достъп на трети лица.

(2) Компетентните органи (**вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган**) възлагат задължението за получаване и обработване на сигналите на лице, което е заето в тяхната организационна структура и е преминало обучение в областта на обработването на сигнали.

(3) Лицето по ал. 2 е длъжно да:

1. информира и консултира за правилата за подаване на сигнали и за мерките за закрила;

2. приема сигналите и да извършва последващи действия във връзка с тях;

3. предоставя обратна информация на лицето, подало сигнала, и при необходимост да поиска допълнителна информация от него.

(4) Когато сигналът се получи от лице, заето в организационната структура на компетентните органи (**вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган**), на което не е възложено задължение за получаване и обработка на сигнали, то е длъжно да препрати незабавно сигнала на лице по ал. 2 и да не разкрива информация, чрез която би могла да се установи самоличността на лицето, подало сигнала, или на засегнатото лице.

(5) Правилата по ал. 1 се актуализират най-малко един път на всеки три години.

Правомощия на компетентните органи (вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган)

Чл. 27. (1) Компетентните органи (**вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган**) са длъжни да:

1. потвърдят получаването на сигнала не по-късно от 3 работни дни след получаването му, освен ако лицето, което го е подало, е поискало друго или компетентният орган има основание да предположи, че потвърждението създава риск за защитата на самоличността на лицето, подало сигнала;

2. предприемат незабавно необходимите последващи действия във връзка със сигнала;

3. предоставят обратна информация на лицето, подало сигнала, в срок не по-дълъг от три месеца, а при правна или фактическа сложност на

твърдяното нарушение, или при други важни причини, които налагат това и това е довело до удължаване на срока за проверка – в срок до шест месеца от подаването на сигнала;

4. съобщят на лицето, подало сигнала, окончателните резултати от извършените проверки по сигнала по реда, предвиден за това за съответния вид проверка;

5. изпратят сигнала на компетентните институции, органи, служби или агенции на Европейския съюз за извършване на разследване, когато това е предвидено в правото на Съюза или вътрешното право.

(2) Компетентните органи (**вар. 2 – наименованието на избрания компетентен орган**) могат да прекратят разглеждането на последващ сигнал, подаден след приключила проверка за същото нарушение, когато в него не се съдържат нови правни или фактически обстоятелства, които да дават основание за извършване на други последващи действия, различни от извършените по първия сигнал.

(3) В случаите по ал. 2 се уведомява лицето, подало сигнала, като се посочват и мотивите за прекратяването.

ГЛАВА ТРЕТА ЗАКРИЛА

Общи правила за закрила

Чл. 28. (1) Закрила по този закон се предоставя на лице, което отговаря на условията по **чл. 6, ал. 1. (условия за предоставяне на закрила)**.

(2) Лице, което публично оповестява нарушение, има право на закрила по този закон, когато:

1. е подало сигнал външно, но по този сигнал не са предприети последващи действия в съответните срокове;

2. не е подало сигнал, но има основателно предположение, че:

а) нарушението може да представлява непосредствена или явна опасност за обществения интерес от настъпване на необратими вреди или поради извънредна ситуация;

б) ако подаде външно сигнал, съществува риск от ответни действия с цел отмъщение спрямо него;

в) с оглед обстоятелствата по конкретния случай, ако подаде външно сигнал има вероятност проверката на нарушението да не е ефективна поради съществуваща възможност доказателствата да се укрият или унищожат, поради наличие на данни, че лицата, които са длъжни да я извършат, са

свързани със засегнатото лице, имат участие в нарушението или са заинтересовани по друг начин от изхода на производството.

(3) Закрилата се прилага и по отношение на лице, свързано с лицето, подало сигнала, което може да претърпи ответни действия с цел отмъщение във връзка с подадения сигнал.

(4) Закрилата по този закон включва:

1. мерки за подкрепа;
2. мерки за препятстване на предприемането на ответни действия с цел отмъщение.

(5) Закрилата се прилага от датата на подаване на сигнала до 1 година от датата на установяване на нарушението, за което е подаден сигнала.

(6) Правото на закрила по този закон се удостоверява от лицето, което е подало сигнала, когато възникне необходимост от удостоверяване на това му качество.

(7) Закрилата не се прилага:

1. когато проверката по сигнала е приключила с влязъл в сила акт, който установява, че няма нарушение или нарушението е маловажно;
2. за лице, което системно е подавало сигнали, по всеки от които с влязъл в сила акт проверката е приключила с извод, че няма извършено нарушение.

Забрана за ответни действия с цел отмъщение

Чл. 29. Забранява се всяка форма на ответно действие с цел отмъщение, заплаха или опит за такова действие срещу лице, което е подало сигнал или лице по чл. 28, ал. 3, включително под формата на:

1. временно отстраняване, освобождаване, уволнение или прилагане на други основания за прекратяване на правоотношение, по което това лице полага зависим труд;
2. понижаване в длъжност, забавяне на повишение или друго развитие в кариерата;
3. промяна на длъжностната характеристика, във възложените задължения, в местоположението на работното място, намаляване на възнаграждението или промяна на работното време;
4. отказ за включване в обучение;
5. отрицателна оценка на работата или в препоръка за работа;
6. налагане на наказание, имуществена санкция или прилагане на дисциплинарна мярка;
7. принуда, сплашване, тормоз или изолация;
8. дискриминация, неравносвойно или несправедливо третиране;

9. отнемане на възможност за преминаване от срочен трудов договор на трудов договор за неопределено време, когато работникът или служителът е имал основателни правни очаквания да му се предложи постоянна работа;

10. неподновяване или предсрочно прекратяване на срочен трудов договор;

11. имуществени вреди под формата на причинени загуби, пропуснати ползи или всяка друга имуществена вреда, която е свързана с тях;

12. неимуществени вреди, включително накърняване на доброто име на лицето, чрез публикации в социални мрежи или по друг начин;

13. включване в списък, изготвен въз основа на официално или неофициално споразумение в сектор или в отрасъл, което може да доведе до това лицето да не може да постъпи на работа или да не може да достави стока или услуга в този сектор или отрасъл (черен списък);

14. предсрочно прекратяване или разваляне на договор за доставка на стоки или услуги;

15. прекратяване на лиценз или разрешение;

16. освидетелстване.

Мерки за подкрепа

Чл. 30. (1) Лицето, което е подало сигнал и лицето по чл. 28, ал. 3 имат право на следните мерки за подкрепа:

1. безплатни и лесно достъпни информация, помощ и съвети за съществуващите правни средства за препятстване на предприемането на ответни действия с цел отмъщение и за правата на засегнатото лице;

2. помощ, свързана с осуетяване на ответни действия с цел отмъщение, пред всеки орган, пред който е необходима;

3. правна помощ за прилагането на мерките за закрила и за препятстване на ответните действия с цел отмъщение;

4. правна помощ в наказателното или в трансграничното гражданско производство в съответствие с правилата, предвидени във вътрешното право и в актовете на Съюза (Директива (ЕС) 2016/1919 и Директива 2008/52/ЕО на Европейския парламент и на Съвета);

5. мерки за финансова помощ и психологическа подкрепа в рамките на съдебно производство.

(2) Мерките по ал. 1 могат да се предоставят от компетентните органи (ако се избере вариант 2 – наименованието на органа) по тяхна преценка.

Мерки за препятстване на ответни действия с цел отмъщение и за получаване на обезщетение

Чл. 31. (1) Лицето, което подава сигнала има право на предвидени във вътрешното право временни мерки срещу ответни действия с цел отмъщение, до приключването на съдебното производство, когато прилагането им е целесъобразно.

(2) Лицето, което е подало сигнала се освобождава от отговорност, когато подаването на сигнала е в нарушение на правилата за разкриване на информация, но то има основателно предположение, че тази информация е необходима за разкриването на нарушението.

(3) Лицето, което е подало сигнала, се освобождава от отговорност за придобиването на информацията, която се съдържа в сигнала, освен в случаите, когато придобиването или достъпът до тази информация от това лице съставлява престъпление. В тези случаи ал. 2 не се прилага.

(4) Когато по отношение на лицето, което е подало сигнала, има образувано съдебно производство, включително за уронване на доброто име, нарушаване на авторски права, нарушаване на задължение за поверителност, нарушаване на правилата за защита на данни, разкриване на търговска тайна или искове за обезщетение за вреди, то има право да поиска прекратяване на това производството, когато има основателно предположение, че информацията в сигнала е необходима за разкриването на нарушението.

(5) Когато в производство по установяване на неблагоприятни последици, понесени от лицето, подало сигнала, докаже подаването на сигнала и претърпените от него неблагоприятни последици, до доказване на противното се предполага, че те са му причинени с цел отмъщение от лицето, което е ги е причинило.

(6) Лицето, което е подало сигнал, има право на пълно обезщетение за вредите, които е претърпяло във връзка с подаването на сигнала, при условията и по реда, предвидени във вътрешното право.

(7) Алинеи 1 – 6 се прилагат съответно и за лице по чл. 28, ал. 3.

(8) Лицето, което подава сигнала, носи съответната отговорност за действие или бездействие, които не е свързано с подаването на сигнала или не е необходимо за разкриване на нарушение.

Правни средства за защита на засегнатото лице

Чл. 32. (1) Защитата на засегнатото лице включва следните мерки:

1. право на достъп до документите, които го засягат;
2. право на участие в производството, свързано със сигнала;
3. право на запазване в тайна на самоличността му до приключване на производството, свързано със сигнала. В този случай се прилагат съответно

правилата за защита на самоличността на лицето, което подава сигнал, по **чл. 10 (запазване на тайната на самоличността по този проект), 12 (обработка на лични данни) и 13 (документирание на устно подадени сигнали).**

(2) Защитата по ал. 1 се прилага от датата на подаването на сигнала до датата на установяване на нарушението.

(3) Засегнатото лице има право на обезщетение за претърпените вреди, когато те са причинени умишлено или поради груба небрежност от лицето, което е подало сигнала.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Административни нарушения

Чл. 33. (1) Наказва се с глоба в размер от до лева, освен ако не подлежат на по-тежко наказание, лице, което:

1. не изпълни задължение по **чл. 17 (публикуване на информация за реда за подаване на сигнали);**
2. препятства или се опитва да препятства подаването на сигнал;
3. в законоустановения срок не предприеме необходимите последващи действия във връзка със сигнала или умишлено ги забави;
4. в законоустановения срок не предостави информация за последващите действия на лицето, подало сигнала.

(2) Когато нарушението по ал. 1, т. 1 и 2 е извършено от юридическо лице или едноличен търговец, се налага имуществена санкция в размер от до

Чл. 34. (1) Наказва се с глоба в размер от до лева, освен ако не подлежи на по-тежко наказание, лице, което:

1. предприема действие с цел отмъщение срещу лицето, подало сигнала или лице, свързано с него;
2. нарушава задължението си по **чл. 11 (задължение за поверителност);**
3. нарушава задължение по глава втора, раздел II и III от този закон;
4. недобросъвестно инициира съдебно производство срещу лице, което е подало сигнал, поради подаването на сигнала;
5. умишлено подава неверен сигнал.

(2) Когато нарушението по ал. 1, т. 1 - 4 е извършено от юридическо лице или едноличен търговец, се налага имуществена санкция в размер от до

(3) За повторно нарушение по ал. 1, наказанието е глоба от до или имуществена санкция в размер от до

Административнонаказващ орган

Чл. 35. (1) Нарушенията по този закон се установяват от оправомощени от (председателя/министъра/... - това ще бъде централният орган за външни сигнали) длъжностни лица.

(2) Наказателните постановления се издават от (председателя/министъра/....) или оправомощен от него

Приложим закон

Чл. 36. Установяването на нарушенията, издаването на актовете, с които се прекратява или приключва административнонаказателното производство, тяхното оспорване и изпълнение се извършват при условията и по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Нарушение“ е всяко действие или бездействие в областите по чл. 3, което е предвидено в актовете на Съюза или във вътрешното законодателство като нарушение, което застрашава или уврежда обществен интерес или без да е предвидено като нарушение, застрашава или уврежда такъв интерес поради противоречие с етични, професионални и други сходни правила.

2. „Лице, свързано с лицето, подало сигнала“ е:

а) съпруг, възходящ, низходящ, брат или сестра на подателя на сигнала или лице, с което той се намира във фактическо съжителство;

б) всяко физическо или юридическо лице, което във връзка с професионалната или икономическата си дейност е свързано с подателя на сигнала или го подпомага по отношение на подаването.

3. „Група предприятия“ е контролиращо предприятие и контролираните от него предприятия, която има най-малко 50 работници и служители в страната и в чужбина. Численият състав на работниците и служителите се определя на база средния брой на работещите през предходните 24 месеца, в които се включват всички работници и служители, които са или са били в трудово правоотношение с предприятието, независимо от срока на договора и продължителността на тяхното работно време.

4. „Последващи действия“ е всяко действие, предприето от задължения субект или от компетентния орган за:

- а) проверка на верността на твърденията, които се съдържат в сигнала;
- б) преценка на действията, които са необходими за установяване или за прекратяване на нарушението;
- в) ограничаването на последиците от нарушението и за възстановяване на положението, съществувало преди извършването му;
- г) прекратяване на производството по подадения сигнал.

5. „Обратна информация“ е предоставянето на лицето, подало сигнала, на информация за действието, което е предвидено или е предприето като последващо действие и за основанията за него;

6. „Засегнато лице“ е всяко лице, което е посочено в сигнала или публичното оповестяване на информацията като лице, извършило нарушението или свързано с него лице.

7. „Ответни действия с цел отмъщение“ означава всяко пряко или непряко действие или бездействие, предизвикано от подаването на сигнал чрез способ, предвиден в този закон, и което причинява или може да причини неоправдана вреда в работната дейност на лицето, което подава сигнала.

8. „Системно“ означава подаването на два или повече сигнала в рамките на три години.

§ 2. Този закон въвежда изискванията на Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза (ОВ,)

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Ако не се укаже в закона кой е единният компетентен орган за външно подаване на сигнали, няма да има нужда от промени в други закони.

§..... Срок за приемане на вътрешни правила.

§.....Срок за влизане в сила, ако се прецени, че е необходимо да се отложи то.

§.....Изпълнението на закон с възлага на министъра на- ако се приеме единен компетентен орган.